

12. 1. 2026

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Souhrn významných událostí ze světa práva

Nejvyšší soud: Uchovávání dat o komunikacích porušuje právo EU | Advokátní zkoušky nově bez testu, praxe se dokládá později | Státní služba nově pod Úřadem vlády, chystají se další změny | Nový stavební zákon: jedna stavební správa, bydlení veřejným zájmem | Advokáti s úschovami nově přispívají do garančního fondu | NSS posílá k Soudnímu dvoru EU otázku úroků ze zajišťovacích příkazů | Novinky eZdraví: Portál pacienta a elektronické žádanky | Vláda chce nahradit služební zákon pružnější úpravou

Nejvyšší soud: Uchovávání dat o komunikacích porušuje právo EU

Nejvyšší soud označil českou právní úpravu plošného uchovávání údajů o elektronické komunikaci za dlouhodobě a zvláště závažně rozpornou s právem Evropské unie . Přesto zákon nadále platí, neboť NS nemůže rušit zákony a případné změny závisí na politicích . Ministerstvo průmyslu a obchodu se s rozsudkem seznamuje a stanoví další postup, operátoři se zatím musí řídit platnou právní úpravou . Rozsudek padl ve sporu novináře Jana Cibulky se státem – NS zamítl dovolání MPO a potvrdil, že stát odpovídá za újmu způsobenou nesprávným přenosem unijních směrnic .

NSS posílá k Soudnímu dvoru EU otázku úroků ze zajišťovacích příkazů

Nejvyšší správní soud se obrátil na Soudní dvůr EU s předběžnou otázkou, zda mají firmy v Česku nárok na úroky z peněz, které jim stát zadržoval na základě zajišťovacích příkazů vydaných na zbytečně vysoké částky . Konkrétní spor se týká společnosti, které finanční úřad zablokoval přes 13,5 milionu Kč, ačkoliv se později ukázalo, že stačilo zajistit jen asi 7,5 milionu; firma žádá úrok z rozdílu . Podle českého práva vzniká nárok na úroky jen tehdy, pokud byl zajišťovací příkaz nezákonný, což v daném případě nebyl . Soudní dvůr EU už dříve rozhodl, že pokud stát zadržuje nadměrný daňový odpočet příliš dlouho, musí zaplatit úrok, i když to vnitrostátní zákon neřeší – NSS proto chce vědět, zda obdobný princip lze vztáhnout i na zajišťovací příkazy před stanovením daně .

Pevný říjnový termín pro komunální a krajské volby

Od roku 2026 se budou obecní a krajské volby konat vždy koncem prvního úplného říjnového týdne podle nové ústavní novely účinné od 1. ledna . Jako první podle nového pravidla proběhnou komunální volby společně s prvním kolem senátních voleb 9. a 10. října 2026; případné druhé kolo senátních voleb bude následovat 16. a 17. října . Pevné říjnové termíny mají zabránit postupnému posunu voleb směrem k létu a zvýšit stabilitu volebního kalendáře . Ústavní novela také omezuje změny hranic senátních obvodů na jednou za 12 let a doprovodný zákon o správě voleb sjednocuje pravidla pro různé typy voleb (mj. zjednodušuje získání voličských průkazů a zavádí elektronické podávání kandidátek) .

Autonomní vozidla mohou na české silnice

Od 1. ledna 2026 je v ČR povolen provoz vozidel s autonomním řízením třetí úrovně (L3) . Tato

vozidla dokážou jezdit bez zásahu řidiče, který však musí být připraven převzít řízení na výzvu; v registru vozidel budou označena jako automatizovaná . Podle nové legislativy nese v autonomním režimu za případné dopravní přestupky odpovědnost výrobce, nikoli řidič či provozovatel, a řidič musí umožnit policii ověřit, že vozidlo řídilo samo . Ministerstvo dopravy navíc plánuje ještě letos předložit Parlamentu návrhy zákonů pro vyšší stupně autonomie (L4 a L5), které by do budoucna umožnily provoz plně samořiditelných vozidel v omezených či zcela neomezených podmínkách .

Novinky eZdraví: Portál pacienta a elektronické žádanky

Od ledna se v rámci elektronického zdravotnictví spouští nový webový Portál pacienta a zavádějí se elektronické žádanky na vyšetření a e-poukazy na zdravotnické pomůcky . Používání těchto novinek zatím není povinné - zařízení však musí e-žádanky přijmout, pokud tomu nebrání technické důvody . Nový ministr zdravotnictví Adam Vojtěch už avizoval změnu zákona, která by používání e-žádanek výhledově nařídila podobně jako u elektronických receptů . Elektronické žádanky lze nyní vystavovat například na konzilia, rehabilitace či zobrazovací vyšetření (rentgen, ultrazvuk, MR, CT) a pacienti je uvidí v aplikaci EZKarta nebo na webu eZdraví; vzniká také sdílený zdravotní záznam s údaji o preventivních prohlídkách a tzv. emergentní záznam pro urgentní případy (krevní skupina, alergie aj.) .

Česko posílá zástupce do Haagu - nominace do PCA

Česká republika nově nominovala čtyři své zástupce do Stálého rozhodčího soudu v Haagu (Permanent Court of Arbitration, PCA) s účinností od 31. prosince 2025 . Mezi nominovanými je advokát Petr Bříza a profesor Pavel Šturma, který je členem PCA již od roku 2000; dále diplomat Emil Ruffer a docent Ondřej Svaček . Členové PCA jsou jmenováni na šestiletá období a tvoří seznam potenciálních rozhodců pro mezinárodní spory; zároveň národní skupiny těchto členů mohou navrhnout kandidáty na soudce Mezinárodního soudního dvora nebo i na Nobelovu cenu míru . PCA je nejstarší institucí pro mírové řešení mezinárodních sporů (založena 1899) a v současnosti sdružuje 126 smluvních států .

Advokátní zkoušky nově bez testu, praxe se dokládá později

Česká advokátní komora od 1. ledna 2026 zavádí nový zkušební řád advokátních zkoušek . Nejvýraznější změnou je zrušení dosavadního písemného testu - advokátní zkouška se nově skládá pouze ze tří praktických písemných prací (z trestního, civilního a obchodního práva) a ústní části pokrývající pět oborů . Podmínky pro připuštění ke zkoušce se upravují ve prospěch koncipientů - vyžadovaná tříletá praxe a další náležitosti se nově dokládají až ke dni zkoušky, nikoli k datu podání přihlášky . Uchazeči, kteří v části zkoušky neuspějí, navíc získají možnost opakovat až dva neúspěšné zkušební okruhy samostatně (dosud šlo opakovat jen jeden nebo museli opakovat zkoušku celou) .

Vláda chce nahradit služební zákon pružnější úpravou

Vláda ANO, SPD a Motoristů podpořila záměr koaličních poslanců zrušit stávající služební zákon z roku 2014 a nahradit jej novou normou s flexibilnějšími prvky . Cílem změny je zeštíhlit státní správu a přiblížit postavení úředníků podmínkám běžného pracovního poměru podle zákoníku práce . Premiér Andrej Babiš označil platný služební zákon za nepovedený, zatímco odbory varují, že navrhovaná reforma představuje diletantský hazard . Vláda současně převedla agendu koordinace státní služby z Ministerstva vnitra na Úřad vlády (viz níže) a připravuje další novelizace, které by umožnily snadnější propouštění úředníků a zavádění prvků kariérního řádu .

Advokáti s úschovami nově přispívají do garančního fondu

Advokáti, kteří provádějí advokátní úschovy, od 1. ledna 2026 nově povinně přispívají do Garančního fondu České advokátní komory . Za každou úschovu nahlášenou do Elektronické knihy úschov ČAK se odvádí poplatek 500 Kč; Garanční fond má stanovený strop ve výši 150 mil. Kč . Platby bude Komora vybírat jednou měsíčně - advokáti dostanou do datové schránky výzvu k souhrnné úhradě za všechny úschovy nahlášené v předchozím měsíci, místo placení zvlášť za každou úschovu . Změna souvisí s novou legislativou a stavovskými předpisy účinnými od počátku roku 2026 a s přechodem elektronické agendy úschov na modernizovaný Portál ČAK - ten má zajistit vyšší kybernetickou bezpečnost v souladu s GDPR a směrnicí NIS2 .

Prezident se ohradil proti výroky o nestrannosti Ústavního soudu

Prezident Petr Pavel reagoval na veřejné výroky ministra zahraničí, který v televizním rozhovoru zpochybnil nestrannost nově jmenovaných ústavních soudců . Podle prezidenta jde o „politický faul“, protože proces výběru ústavních soudců je demokratický a transparentní - kandidáty na soudce schvaluje hlasováním Senát a po souhlasu senátorů je jmenuje prezident republiky v souladu s ústavou . Pavel označil zpochybňování ústavních institucí, senátorů či konkrétních soudců z úst člena vlády za nepřijatelné . Kancelář prezidenta republiky vydala v této věci 8. ledna tiskové vyjádření a připomněla, že prezident pečlivě vybírá kandidáty na soudce ÚS právě s důrazem na jejich odbornou kvalifikaci a respekt k ústavnímu pořádku.

Státní služba nově pod Úřadem vlády, chystají se další změny

Koordinaci státní služby převzal od 1. ledna 2026 z Ministerstva vnitra nově Úřad vlády . Tato změna, zakotvená v novelizovaném zákoně o státní službě, má posílit nadřezorní řízení státní správy a roli sekce pro státní službu jako zastrešujícího orgánu pro jednotlivé úřady . Podle ministerstva vnitra jde o řešení podobné modelu v některých jiných evropských zemích; nemění se přitom pravomoci sekce ani postavení nejvyššího státního tajemníka . Již v minulém roce nabyly účinnosti některé dílčí úpravy služebního zákona (např. možnost přijmout úředníka s nižším než zákonem požadovaným vzděláním, zavedení kariérního řádu či snížení tzv. odbytného) a 5. ledna podpořila nová vláda další novelu směřující k efektivnější státní správě a větší flexibilitě při zaměstnávání úředníků .

Pravidla prezidentské volby: poslanec smí podpořit jen jednoho kandidáta

Novela volebního zákona, jež nabyla účinnosti 1. ledna 2026, omezuje počet nominací na prezidenta, které může jeden poslanec či senátor podpořit, na jediného kandidáta . Dosud mohli zákonodárci svými podpisy podpořit více prezidentských kandidátů, přičemž právní výklady se lišily - Nejvyšší správní soud již v roce 2017 naznačil, že zákonodárce nemůže být členem více navrhuje skupin, zatímco Ministerstvo vnitra oponovalo, že takové omezení z ústavy ani zákona neplyne . Nově tedy pokud by některý poslanec či senátor figuroval na více kandidátních listinách, jeho podpisy se nebudou započítávat ani na jedné z nich; vznikne však časový prostor k doplnění náhradního podpisu dalším zákonodárcem . Novela zároveň umožňuje, aby občanští kandidáti na Hrad sbírali podpisy voličů elektronicky - bude k tomu zaveden informační systém pro online petice s ověřením identity podepisujících, přičemž nadále bude třeba 50 000 podpisů, avšak na peticích se zjednoduší požadované údaje (nebude se uvádět adresa) a urychlí se kontrola podpisů .

EU spouští „uhlíkový tarif“ - CBAM vstupuje do ostrého provozu

S koncem roku 2025 vypršelo přechodné období evropského mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích (CBAM) a od 1. ledna 2026 se rozběhl jeho ostrý provoz . Dovozci uhlíkově náročných komodit (například oceli, hliníku či hnojiv) mají nově povinnost registrovat se jako schválení deklaranti CBAM a dodržovat další pravidla - např. při celním odbavení uvádět stanovené certifikáty

a vést evidenci emisí spojených s výrobou dováženého zboží . Od roku 2027 pak budou muset pro dovážené zboží nakupovat tzv. CBAM certifikáty v množství pokrývajícím uhlíkové emise vzniklé při výrobě daných produktů mimo EU (cena certifikátů se bude odvíjet od ceny povolenek v systému EU ETS) . Cílem mechanismu CBAM je chránit konkurenceschopnost evropského průmyslu před tzv. „únikem uhlíku“ – přesunem produkce do zemí s mírnější klimatickou politikou – a zároveň motivovat ke snižování emisí i mimo EU . Od roku 2028 se plánuje rozšíření CBAM na další výrobky s vysokým obsahem oceli a hliníku (např. strojní součásti, spotřebiče), aby se předešlo obcházení regulace přes dovoz zboží s vyšší přidanou hodnotou .

Nový stavební zákon: jedna stavební správa, bydlení veřejným zájmem

Nová vláda schválila návrh zcela nového stavebního zákona, jehož cílem je zásadně zjednodušit a zrychlit povolovací procesy ve stavebnictví . Návrh zavádí centralizovanou státní stavební správu („jeden úřad, jedno razítko“) a prohlašuje výstavbu hromadného bydlení za veřejný zájem . Součástí rekodifikace je také širší podpora bytové výstavby – vláda hodlá usnadnit developerské projekty nájemního bydlení a využít ke stimulaci bytové výstavby i státní investice a záruky. Nově jmenovaná ministryně pro místní rozvoj Zuzana Mrázová označila dokončení stavební legislativy a podporu bydlení za své hlavní priority .

Nizozemský soud zrušil sňatek kvůli svatebnímu slibu od ChatGPT

Soud ve nizozemském Zwolle anuloval manželství, při jehož uzavření oddávající použil ke zformulování svatebního slibu umělou inteligenci (chatbot ChatGPT) . Obřad, který si snoubenci přáli pojmout neformálně a pověřili jím svého známého, postrádal některé zákonem vyžadované náležitosti manželského slibu . Soud konstatoval, že formulace slibu neodpovídala požadavkům nizozemského občanského zákoníku – budoucí manželé v něm neprohlásili, že splní všechny zákonné povinnosti spojené s manželstvím. Manželství tak nebylo platně uzavřeno a zápis o sňatku byl v matrice proveden neoprávněně . Dvojice namítala, že chybu měl odhalit přítomný matrikář a že zrušení sňatku má pro ně významný citový dopad; soud však jejich žádosti (ponechat původní datum sňatku či dodatečně uznat jeho platnost) nevyhověl .

Česko - Slovensko: Obnovení společných mezivládních konzultací

Česká republika a Slovensko obnoví pravidelná společná zasedání svých vlád; na tom se v Bratislavě dohodli premiéři Andrej Babiš a Robert Fico při první bilaterální návštěvě nového českého premiéra . První společné jednání kabinetů by se mělo uskutečnit 31. března 2026 v Česku, což naváže na tradici přerušenu předchozí českou vládou v roce 2024 kvůli rozdílným postojům k zahraniční politice . Babiš na tiskové konferenci také přislíbil Slovensku pomoc se zajištěním dodávek plynu poté, co EU postupně ukončí odběr ruského plynu, a projevil zájem inspirovat se slovenským systémem státem podporovaného nájemního bydlení . Oba premiéři se vyslovili pro obnovení spolupráce zemí Visegrádské čtyřky, ač Babiš podotkl, že v rámci V4 stále přetrvává napětí mezi Maďarskem a Polskem .

© EPRAVO.CZ – Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro](#)

[aerolinky ze třetích zemí](#)

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [10 otázek pro ... Barboru Paclíkovou](#)
- [Souhrn významných událostí ze světa práva](#)